

Tételsor és irodalomjegyzék

A.) ÁLTALÁNOS LÉLEKTAN TÉTELEK

1. A vizuális és hallási tér észlelése

Kulcsszavak: binokuláris diszparitás, V1, random pont sztereogramm, monokuláris jelzőingerek, monaurális jelzőingerek, téri- és hangerő különbségek – binaurális jelzőingerek Csépe Valéria, Győri Miklós, Ragó Anett (szerk.) (2007) Általános pszichológia 1. - Észlelés és figyelem, Osiris Kiadó, Budapest.

2. Alak- és tárgylátás

Kulcsszavak: figura-háttér megkülönböztetés, Gestalt alapelvek, geonok (Biederman), Marr komputációs elmélete, ventrális látópálya, kategória szelektív területek (FFA, PPA, IT) Csépe Valéria, Győri Miklós, Ragó Anett (szerk.) (2007) Általános pszichológia 1. - Észlelés és figyelem, Osiris Kiadó, Budapest.

3. A figyelem folyamatai és vizsgálata

Kulcsszavak: automatikus és kontrollált figyelmi folyamatok, koktélparti jelenség, korai szűrés, késői szűrés, sajátság-integrációs elmélet, szakaszelmélet, dichotikus ingerlés, Posner paradigma Csépe Valéria, Győri Miklós, Ragó Anett (szerk.) (2007) Általános pszichológia 1. - Észlelés és figyelem, Osiris Kiadó, Budapest.

4. Az alvás jellegzetességei, szerepe a tanulásban

Kulcsszavak: cirkadián és ultradián ritmus, felszálló retikuláris aktivációs rendszer (ARAS), REM és NREM, Borbély-féle két-folyamat modell, alvásfüggő implicit és deklaratív tanulás Csépe Valéria, Győri Miklós, Ragó Anett (szerk.) (2007) Általános pszichológia 1. - Észlelés és figyelem, Osiris Kiadó, Budapest.

5. A rövid távú memória és felejtés

Kulcsszavak: Baddeley, rövid-távú emlékezet, fonológiai hurok, téri-vizuális vázlattömb, központi végrehajtó, epizodikus puffer, számterjedelem, betűterjedelem, Peterson-feladat, Corsi-kocka, interferencia, nyomelhalványulás, felejtési görbe Baddeley, A., Eysenck, M. W., & Anderson, M. C. (2010) Emlékezet. Akadémia kiadó, Budapest. 2-3 és 9. Fejezet.

6. Hosszútávú emlékezet és előhívás

Kulcsszavak: epizodikus emlékezet, szemantikus emlékezet, önéletrajzi emlékezet jellemzői, jelentés szerepe, sémák, kategorizáció elméletei: kettős kódolás hipotézis, prototípuselmélet, szemantikus háló modell, terjedő aktiváció elmélet, fogalmak dinamikus szerveződése, kategóriaspecifikus agyi reprezentáció, kontextusfüggő előhívás Baddeley, A., Eysenck, M. W., & Anderson, M. C. (2010) Emlékezet. Akadémia kiadó, Budapest. 5-8. Fejezet.

7. Érzelem és kogníció

Kulcsszavak: kognitív kiértékelés elmélet, Sachter és Singer kísérlete, hamis feedback kísérlet, a kognitív kiértékelés dimenziói, Zajonc-Lazarus vita, tudatosság szerepe
Bányai, É., Varga, K. (szerk.) (2012) Affektív pszichológia. Medicina kiadó, Budapest. 10. fejezet.

8. Az érzelmek biológiai aspektusai

Kulcsszavak: James-Lange elmélet, Cannon kritikái, alapérzelmek, érzelmi kifejezések egyetemlegessége, Darwin koncepciója az érzelmkifejezéssel kapcsolatban, érzelmkifejezés és mimika
Bányai, É., Varga, K. (szerk.) (2012) Affektív pszichológia. Medicina kiadó, Budapest. 9. Fejezet.

9. A tudatosság fajtái

Kulcsszavak: Ned Block, fenomenális tudatosság (kvália), hozzáférési tudatosság (Sperling kísérlete), monitorozási vagy reflektív tudatosság (metakogníció), éntudatosság
Csépe V., Győri M., és Ragó A. (szerk.) (2008). *Általános Pszichológia 3. Nyelv, tudat, gondolkodás.* Osiris Kiadó, Budapest – 9. Fejezet

10. Elképzelések a naiv tudatelmélet háttéréről

Kulcsszavak: Modularista felfogás (Fodor, Leslie, Baron-Cohen); Elmélet-elmélet (a naiv pszichológiai ismeretrendszer, mint tudományos elmélet); Mentális szimulációs elmélet (Képzeletbeli azonosulás a másikkal)
Csépe V., Győri M., és Ragó A. (szerk.) (2008). *Általános Pszichológia 3. Nyelv, tudat, gondolkodás.* Osiris Kiadó, Budapest – 12. Fejezet

B.) FEJLŐDÉSLELEKTAN

1. A fejlődés elméletei, fejlődés felnőtt- és időskorban

Kulcsszavak: a fejlődés alapkérdései (szakaszos vs. folyamatos, öröklés vs. környezet, kritikus és szenzitív periódusok). A fejlődés elméleti modelljei (biológiai érés; környezeti tanulás, univerzális-konstruktivista; kulturális). Bio-szocio-pszichológiai átmenetek. Felnőttkor és időskor elméleti megközelítései. Biológiai és kognitív változások. Identitás változása felnőtt korban (Erikson). Az életút elmélet (Atchley).

- Cole, M., Cole, S. R. (2006) *Fejlesztélektan.* Osiris Kiadó, Budapest, 1. fejezet: A fejlődéslélektan központi kérdései. 32-39.; Az elmélet szerepe. 55-60. Bio-szocio-pszichológiai átmenetek. 61-63.
- Cole, M., Cole, S. R. (1997) *Fejlesztélektan.* Osiris Kiadó, Budapest, 17. fejezet: Fejlődés felnőtt- és időskorban

2. Méhen belüli fejlődés, születés, újszülöttkor

Kulcsszavak: a méhen belüli fejlődés szakaszai. A magzat (érzékelési képességek, magzati tanulás). Teratogének. Szülés és születés. Újszülöttkor: az újszülött állapota, a szülő-gyerek kapcsolat kezdete. Temperamentum. Kezdeti képességek (érzékelés, észlelés, reflexek, utánzás).

- Cole, M., Cole, S. R. (2006) *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest, 3. fejezet: Méhen belüli fejlődés és születés. 100-140.
- Cole, M., Cole, S. R. (2006) *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest, 4. fejezet: A legkorábbi képességek. 150-186.

3. Csecsemőkor

Kulcsszavak: Kategorizáció és emlékezet fejlődése. Piaget szenzomotoros intelligencia szakaszai. A tárgyállandóság kialakulásának szakaszai. Piaget kritikái a modern csecsemő kutatások tükrében. Az észlelés és mozgás összehangolása (helyváltoztatás, kézügyesség, szobatisztaság).

- Cole, M., Cole, S. R. (2006) *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest, 4. fejezet: A konstruktivista megközelítés. 178-182.
- Cole, M., Cole, S. R. (2006) *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest, 5. fejezet, Kognitív változások. 203-221.
- Cole, M., Cole, S. R. (2006) *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest, 6. fejezet: Az észlelés és mozgás összehangolása. 234-237., Az utolsó szenzomotoros alszakaszok. 238-242.; A kategorizációs képesség fejlődése. 244-245.

4. Érzelmi fejlődés és kötődés

Kulcsszavak: Elsődleges és másodlagos érzelmek. Önkontroll, önfelismerés. Az énfogalom fejlődése. Kötődés kialakulása, mérése. A kötődés mintázatai (Bowlby, Ainsworth). A szeparáció hatásai (Spitz, Harlow).

- Cole, M., Cole, S. R. (2006) *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest, 5. fejezet: Az érzelmi kapcsolatok új formája. 223-224.
- Cole, M., Cole, S. R. (2006) *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest, 6. fejezet: A gyermek és gondozói közötti kapcsolat fejlődése. 248-259.; Önfelismerés. 260-261.; A másodlagos érzelmek kialakulása. 262-263.
- Cole, M., Cole, S. R. (2006) *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest, 7. fejezet: A szülő-gyermek szeparáció hatásai, 272-279.; Sebezhetőség és ellenálló képesség: 279-286.; Felépülés nélkülözés után: 286-290., Kötődés: 291-292.
- Mérei Ferenc & V. Binét Ágnes (2006). *Gyermeklélektan*. Medicina Könyvkiadó Rt. Budapest, Az éntudat kialakulása. 63-65.

5. Nyelvelsajátítás

Kulcsszavak: a nyelv alrendszerei. A beszédfejlődés szakaszai. A nyelvelsajátítást magyarázó elméletek. Nyelv és gondolkodás.

- Cole, M., Cole, S. R. (2006) *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest, 5. fejezet: 224-226.
- Cole, M., Cole, S. R. (2006) *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest, 8. fejezet: Nyelvelsajátítás. 303-337.
- Mérei Ferenc & V. Binét Ágnes (2006). *Gyermeklélektan*. Medicina Könyvkiadó Rt. Budapest, A beszéd kialakulása: 47-55.

6. Kognitív fejlődés 2-6 éves kor között

Kulcsszavak: A műveletek előtti szakasz jellemzői. Piaget elméletének alternatívái. A gyermeki világnézet (egocentrizmus, ultrajelenségek, artificializmus, animizmus, finalizmus). A rajzolás fejlődése.

- Cole, M., Cole, S. R. (2006) *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest, 9. fejezet: Piaget elmélete a kisgyermekkorai értelmi fejlődésről: 343-348.; A kisgyerekek

- gondolkodásának vizsgálata Piaget-t követően: 349-367.; A rajzolás fejlődése: 367-374.
- Cole, M., Cole, S. R. (2006) *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest, 10. fejezet: Az önszabályozás képességének fejlődése. 397-399.
- Mérei Ferenc & V. Binét Ágnes (2006). *Gyermeklélektan*. Medicina Könyvkiadó Rt. Budapest. A gyermekrajz: 186-193.
- Mérei Ferenc & V. Binét Ágnes (2006). *Gyermeklélektan*. Medicina Könyvkiadó Rt. Budapest. Ismeretek híján elméletképzés: 156-161.

7. Társas fejlődés kisgyermek- és iskoláskorban

Kulcsszavak: agresszió és proszociális viselkedés. Társas szerveződés szakaszai a 2. évtől óvodáskor végéig (Mérei). Társas szerveződés iskoláskorban. Énkép, önjellemzés fejlődése. Barátságok. Erkölcsei fejlődés (Piaget, Kohlberg). Játékfejlődés.

- Cole, M., Cole, S. R. (2006) *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest, 10. fejezet: Agresszió és proszociális viselkedés. 404-418.
- Cole, M., Cole, S. R. (2006) *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest, 14. fejezet: A gyermekek közötti kapcsolatok. 572-588.; Új énkép. 590-594.
- Cole, M., Cole, S. R. (2006) *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest, 14. fejezet: Szociális szabályok, gondolkodás és viselkedés. 560-566.
- Cole, M., Cole, S. R. (2006) *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest, Játék. 366., 368-369., 557-560., 562-563.
- Mérei Ferenc & V. Binét Ágnes (2006). *Gyermeklélektan*. Medicina Könyvkiadó Rt. Budapest, A játék öröme: 122-130., A játékot a valóság táplálja: 131-134., Az együttléttől az együttműködésig. 135-138.
- Mérei Ferenc & V. Binét Ágnes (2006). *Gyermeklélektan*. Medicina Könyvkiadó Rt. Budapest, A szabály tudata és az erkölcsi ítéletek: 214-223.

8. Kognitív fejlődés - iskoláskor

Kulcsszavak: az iskolaérettség kritériumai. A konkrét műveletek szakasza. Piaget elméletének kritikái. Kognitív fejlődés és kultúra. Az emlékezet szerepe az iskoláskori megismerésben. Erkölcsi fejlődés (Kohlberg, Damon).

- Cole, M., Cole, S. R. (2006) *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest, 12. fejezet: Minőségileg új gondolkodás? 481-503..
- Cole, M., Cole, S. R. (2006) *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest, 14. fejezet: Szociális szabályok, gondolkodás és viselkedés. 562-569.
- Mérei Ferenc & V. Binét Ágnes (2006). *Gyermeklélektan*. Medicina Könyvkiadó Rt. Budapest, Tudatos alkalmazkodás: feladat és teljesítmény. 173-181.
- Mérei Ferenc & V. Binét Ágnes (2006). *Gyermeklélektan*. Medicina Könyvkiadó Rt. Budapest, A számfogalom kialakulása. 194-203.
- Mérei Ferenc & V. Binét Ágnes (2006). *Gyermeklélektan*. Medicina Könyvkiadó Rt. Budapest, Sorba rendezés és osztályozás. 204-208.

9. A környezet szerepe a fejlődésben

Kulcsszavak: a család, mint a fejlődés közege. Kulturális különbségek. Nevelési stílusok. Erikson pszichoszociális fejlődésmélete. Iskolai készségek, iskolai környezet. Tanulási képességek (olvasástanulás, matematika-tanulás, az iskolai oktatás kognitív hatásai). Az iskolai sikerek személyes és társas akadályai.

- Cole, M., Cole, S. R. (2006) *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest, 11. fejezet: A család mint a fejlődés közege. 428-445.
- Cole, M., Cole, S. R. (2006) *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest, 10. fejezet, Erikson pszichoszociális fejlődésmélete. 402-403.
- Cole, M., Cole, S. R. (2006) *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest, 13. fejezet: Az iskolai környezet. 509-528., Az iskolai sikerek személyes és társas akadályai. 538-550.

10. Serdülőkor

Kulcsszavak: magyarázó elméletek (biológiai érés, környezeti tanulás, univerzális konstruktivista, kulturális). Fejlődési feladatok. Kognitív fejlődés serdülőkorban (formális műveletek és kritikái). Morális fejlődés. Önmeghatározás, önértékelés. Identitás (Erikson, Marcia). Identitás integrációja.

- Cole, M., Cole, S. R. (2006) *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest, 15. fejezet: A serdülőkor elméletei. 605-608.
- Cole, M., Cole, S. R. (2006) *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest, 16. fejezet: A serdülők gondolkozásával foglalkozó kutatások. 643-656.; A serdülők gondolkozása a társadalmi rendről. 656-660.; A self integrációja. 669-674.

C.) SZOCIÁLPSZICHOLÓGIA TÉTELEK

1. Személypercepció

Kulcsszavak: benyomás szerveződés, burkolt személyiségelméletek, attribúció, torzítások, érzelmek

Smith E.R., Mackie D.M. (2004) Személyészlelés In *Szociálpszichológia*, Osiris Kiadó, Budapest, pp. 133-185.

Forgas, J. (é.n.) Mások észlelése: a pontosság kérdése. Az embereket olyannak látjuk, amilyenek elvárásaink velük kapcsolatban: burkolt személyiségelméletek. A benyomás kialakítása In *A társas érintkezés pszichológiája*, Kairosz Könyvkiadó, Budapest, pp. 31-90.

Finchman, F., Hewstone, M. (2007) Az attribúció elmélet és kutatása: az alapoktól az alkalmazásig In Hewstone M, Stroebe W, *Szociálpszichológia*, Akadémiai Könyvkiadó, Budapest., pp. 177-212.

Scherer, K.R. (2007): Érzelem In: Hewstone M, Stroebe W, *Szociálpszichológia*, Akadémiai Könyvkiadó, Budapest., pp. 141-176

2. Attitűdök

Kulcsszavak: attitűdök funkciói, attitűd és viselkedés, attitűdmérés, egyensúly-elméletek, kognitív disszonancia

Stahlberg, D.; Frey, D. (1995) Attitűdök I. In Hewstone, Stroebe, Codol, Stephenson: *Szociálpszichológia*. Közgazdasági és Jogi Kiadó, Budapest. 163-188. old.)

Forgács A. (2009) Az attitűdmérés lehetőségei In Forgács. A., Kovács Z., Bodnár É., Sass J. *Alkalmazott pszichológia. Szociálpszichológia. Munka- és szervezetpszichológia*. Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest, pp. 35-58.

Smith, E.R., Mackie, D.M. (2004) Attitűdök és viselkedés In *Szociálpszichológia*, Osiris Kiadó, Budapest, pp. 433-478.

Zajonc, R.: Egyensúly, kongruitás és disszonancia. In: Halász L., Hunyady Gy., Marton M.(szerk.) *Az attitűd pszichológiai kutatásának kérdései*. Budapest: Akadémiai. 218–234. 4

3. Kognitív stílus

Kulcsszavak: tekintélyelvű személyiség, F-skála, dogmatizmus, nyílt-zárt gondolkodás, kognitív stílus

Sanford, N. (1973) Az autoriter személyiség. In Hunyady Gy. (szerk.) *Szociálpszichológia*, Budapest: Gondolat. 384–406.

Rokeach, M., Restle, F. (1980) A nyílt és zárt gondolkodási rendszerek közötti alapvető különbségtevés. In Csepeli Gy. (szerk.) *Előítéletek és csoportközi viszonyok*. Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, . 295–317.

Kruglanski, A. W. (2005) A zárt és nyílt gondolkodás motivációs háttere. In *A zárt gondolkodás pszichológiája*. Budapest: Osiris. 42–63.

4. A kommunikációs szociálpszichológia

Kulcsszavak: személyközi kommunikáció, nyelvi relativitás, nem verbális kommunikáció, meggyőzés, narratív pszichológia

Forgács J. (é.n.) Személyközi kommunikáció: hogyan használjuk a nyelvet., Nem verbális kommunikáció In *A társas érintkezés pszichológiája*, Kairosz Könyvkiadó, Budapest, pp. 133-197.

Hovland, C. I., Janis, J. L., Kelley, H. H. (1973) A véleményváltoztatás kísérleti kutatásának összefoglalása. In Hunyady Gy. (szerk.) *Szociálpszichológia*. Budapest: Gondolat. 60–75.

Smith E.R., Mackie D.M. (2004) Attitűdök és attitűdváltozás. In *Szociálpszichológia*, Osiris Kiadó, Budapest, pp. 377-428.

László, J. (1999): Narratív pszichológia Társas tudás, elbeszélés, identitás, Scientia Humana/Kairosz, 42-78.

5. Sztereotípiák, előítéletek, csoportközi elfogultság

Kulcsszavak: sztereotípiák, előítéletek, diszkrimináció, minimális csoportparadigma, csoportközi elfogultság

Smith E.R., Mackie, D.M. (2004) A csoportok észlelése In: *Szociálpszichológia*, Osiris Kiadó, Budapest, pp. 257-267.

Smith, E.R., Mackie, D.M. (2004). Társas identitás, In: *Szociálpszichológia*, Osiris Kiadó, Budapest, pp. 267-317.

Csepeli Gy. (2006) Előítéletek. Sztereotípiák. In *Szociálpszichológia*. Budapest, Osiris Kiadó. 475-506.

6. Csoportdinamika

Kulcsszavak: szociometria, együttes élmény, mezőelmélet, kontingencia-elmélet, machiavellizmus

Mérei F. *Közösségek rejtett hálózata*. Osiris Kiadó, Budapest, 2006., pp. 5-69., 119-272

Mérei F. A cselekvés szerkezete és a közösségi dinamika – Kurt Lewin pszichológiája In *Freud fényében és árnyékában*. Interart. Budapest, 1989. pp. 13-50.

Fiedler FE. A hatékony vezetés személyiségtényezői és helyzeti meghatározói. In. Pataki F. (szerk.) *Csoportléktan*. Gondolat Könyvkiadó, Budapest, 1980.

Mérei F. (1969) Az együttes élmény. In: Pataki F. (szerk.) *Csoportlélektan*. Budapest: Gondolat. 346–365.

Geis (1994) A machiavellizmus. In: Személyiséglélektani szöveggyűjtemény IV/1, Tankönyvkiadó, Budapest, pp. 475-528. 5

7. Társas befolyásolás

Kulcsszavak: konformitás, norma, engedelmesség, csoportdöntés, csoportgondolkodás, tömegelektan

Smith E.R, Mackie D.M. (2004) Csoport, norma, konformitás. In: Szociálpszichológia, Osiris Kiadó, Budapest, pp. 480-538

Smith E.R, Mackie D.M. (2004) Normák és viselkedés In: Szociálpszichológia, Osiris Kiadó, Budapest, pp. 540-600.

Doise, W., Moscovici, S. (1980) A csoportdöntés. In: *Pataki, F. (szerk.) Csoportlélektan*, Gondolat, Budapest

Pataki F. (1998) A tömegelektan születése. In *A tömegek évszázada*. Budapest: Osiris. 17–45, 169–185.

8. Szelf, identitás, szerepek

Kulcsszavak: szelf, identitás, szimbolikus interakcionizmus, szerepek, szerepkonfliktusok

Fiske, S. T. (2005) A self: az alapjaiban is társas én In *Társas alapmotívumok*. Budapest: Osiris. 239–295.

Pataki F. (1982) Mead és a szimbolikus interakcionizmus. In *Az én és a társadalmi azonosságtudat*. Budapest: Kossuth. 73–85.

Goffman, E. (1981) A hétköznapi élet szociálpszichológiája. Budapest: Gondolat. 38–52., 90–119.

László J. (1986): Szerep és szerepelmélet, In: Szerep, foratókönyv, narratívum, 9-23., Scientia Humana, Budapest

9. Együttműködés, versengés, csoportközi konfliktusok

Kulcsszavak: játszmák, társadalmi csapdák, csoportközi együttműködés, csoportközi konfliktusok, versengés

Smith, E. R., Mackie, D. M. (2004) Konfliktus és konfliktusmegoldás. In Szociálpszichológia. Budapest: Osiris. 791–838.

Hankiss E. (2004) Társadalmi csapdák és diagnózisok Osiris kiadó, Budapest, pp. 13-52.

10. Agresszió, proszociális viselkedés

Kulcsszavak: szociális tanulás agresszió elmélet, frusztráció-agresszió, kulcsinger-hipotézis, proszociális viselkedés, felelősség

Bierhoff, H.W.; Klein, R. (2003) A proszociális viselkedés In Hewstone M, Stroebe W, Codol JP, Stephenson GM. Szociálpszichológia. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, pp. 272-287.

Mummendey, A. (2003) Agresszív viselkedés In Hewstone M, Stroebe W, Codol JP, Stephenson GM. Szociálpszichológia. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, pp. 288-312.

D) SZEMÉLYISÉGLÉLEKTAN

1. A vonáselméletek

Kulcsszavak: korai vonáselméletek (Allport, Cattell), Big Five koncepció, a vonások időbeli stabilitása, személy-szituáció interakció problémája

- Carver, C. S. – Scheier, M. F. (1998) Személyiségpszichológia. 70-95. Osiris, Budapest
- Nagy J. (2007) Faktoranalitikus személyiségtaxonómiák. In Gyöngyösiné Kiss E. - Oláh A. (szerk.) Vázlatok a személyiségről - a személyiséglélektan alapvető irányzatainak tükrében. Új Mandátum Kiadó, Budapest, 110-146.
- Bereczkei T. (2007) Gének és személyiség. In Gyöngyösiné Kiss E. - Oláh A. (szerk.) Vázlatok a személyiségről - a személyiséglélektan alapvető irányzatainak tükrében. Új Mandátum Kiadó, Budapest 59-82.

2. Biológiai alapú személyiségelméletek

Kulcsszavak: Eysenck, Gray, Zuckerman, Alternatív Big Five, Eysenck Personality Questionnaire, Sensation Seeking Scale

- Eysenck, J. A személyiség és az Eysenck-démon. In Halász L. – Marton M. (1978) Típustanok és személyiségvonások. Gondolat, Budapest 185-214. oldal
- Gray, J. A. Az introverzió-extraverzió pszichofiziológiai természete: Eysenck elméletének módosítása. In Halász L. – Marton M. (1978) Típustanok és személyiségvonások. Gondolat, Budapest 215-240. oldal
- Carver, C. S. – Scheier, M. F. (1998) Személyiségpszichológia. 162-189. Osiris, Budapest
- Zuckerman, M., Kuhlman, D. M., Joireman, J., Teta, P., Kraft, M. (1993). A comparison of three structural models for personality: the Big Three, the Big Five, and the Alternative Five. *Journal of Personality and Social Psychology*, 65, 757-768.

3. A temperamentum fogalma és a temperamentum elméletek

Kulcsszavak: korai elképzelések (Kretschmer és Sheldon), Thomas és Chess, Buss-Plomin, Cloninger, Temperamentum és Karakter Kérdőív

- Gyöngyösiné Kiss Enikő – Nagy L. (2007). A személyiség tipizálása a klasszikus és a modern temperamentum elméletekben. In Gyöngyösiné Kiss E. - Oláh A. (szerk.) Vázlatok a személyiségről - a személyiséglélektan alapvető irányzatainak tükrében. Új Mandátum Kiadó, Budapest 41-58.
- Osváth A. (2003) A személyiség pszichobiológiai modelljének és Cloninger Temperamentum és Karakter kérdőívének bemutatása. In Kállai J. – Kézdi B. (szerk.) Új távlatok a klinikai

4. A személyiség behaviorista megközelítése

Kulcsszavak: tanuláselméleti alapfogalmak, személyiség behaviorista definíciója, Skinner, Watson, behaviorista alapú terápiás technikák

- Carver, C. S. – Scheier, M. F. (1998) Személyiségpszichológia. Kondicionáláselméletek. 314-340. Osiris, Budapest
- Dollard, J. – Miller, N. A. A személyiség “inger-válasz” elmélete. In Szakács – Kulcsár (szerk.) (2001) Személyiségelméletek. 311-330. ELTE Eötvös Kiadó
- Hjelle, L. A. – Ziegler, D. J. – Skinner, F. B. A személyiség behaviorista tanuláselmélete. In Szakács – Kulcsár (szerk.) (2001) Személyiségelméletek. 331-364. ELTE Eötvös Kiadó

5. Kognitív és szociális-kognitív személyiségmodellek

Kulcsszavak: Kelly, REP-teszt, a szociális-kognitív irányvonal jellemzői, Rotter, Bandura, énhatékonyság koncepciója, Mischel

- Urbán Róbert: Szociális-kognitív tanuláselméletek. In Gyöngyösiné Kiss E. - Oláh A. (szerk.) Vázlatok a személyiségről - a személyiséglélektan alapvető irányzatainak tükrében. Új Mandátum Kiadó, Budapest, 2007. 278-293.
- Carver, C. S. – Scheier, M. F. (1998) Személyiségpszichológia. Szociális-kognitív tanuláselméletek. 341-370. Osiris, Budapest
- Járai R. (2007) Kogníció és személyiség – A személyes konstrukciók Kelly pszichológiájában. In Gyöngyösiné Kiss E. - Oláh A. (szerk.) Vázlatok a személyiségről - a személyiséglélektan alapvető irányzatainak tükrében. Új Mandátum Kiadó, Budapest, 262-277.

6. Fenomenológiai megközelítések

Kulcsszavak: A fenomenológiai szemlélet alapja, Maslow – szükségletek hierarchiája és az önaktualizáció, Rogers elméletének alapfogalmai és a terápiás hatótényezők, Csíkszentmihályi flow élmény

- Maslow, A. (2003) A lét pszichológiája felé. Ursus Kiadó, Budapest, 1-3. és 6. fejezet
- Gyöngyösiné Kiss E. (2007) Az önmegvalósítás és a pozitív értékelés szükségletei Maslow és Rogers pszichológiájában. In Gyöngyösiné Kiss E. - Oláh A. (szerk.) Vázlatok a személyiségről - a személyiséglélektan alapvető irányzatainak tükrében. Új Mandátum Kiadó, Budapest, 243-260.
- Pintér G. (1993) Rogers személyközpontú pszichoterápiája. Psychiatria Hungarica, 7:3. 151-159.
- Csíkszentmihályi M. (1997) Flow. Az áramlat. Akadémiai Kiadó, Budapest, 82-140.

7. A freudi pszichoanalízis és annak kritikája

Kulcsszavak: topografikus modell, strukturális modell, ösztönton, szorongáskonceptió, a tudattalan megismerésének módjai, a freudi pszichoanalízis kritikája

- Freud, S. (1940/1982): A pszichoanalízis foglalatja. In Esszék. Gondolat, Budapest, 407-474.
- Freud, S. (1924/1993) : A pszichoanalízis rövid vázlatja. In Erős F. (szerk.) Sigmund Freud művei. I. Önéletrajzi írások. Cserépfalvi, Budapest 119-140.

8. C. G. Jung analitikus pszichológiája, Adler individuálpszichológiája és Szondi sorsanalízise

Kulcsszavak: a személyiség struktúrája a három elméletben, a tudattalan különböző felfogásai, a személyiség megismerésének különböző módszerei a három elméletben, projektív személyiségvizsgáló technikák

- Szakács – Kulcsár (szerk.) (2001) Személyiségelméletek. ELTE Eötvös Kiadó, 41-50.
- Hall, C. S. – Lindzey, G. (2001) Szociálpszichológiai elméletek: Adler, (Fromm, Horney és Sullivan). In Szakács – Kulcsár (szerk.) Személyiségelméletek. ELTE Eötvös Kiadó, Bp. 61-71.
- Carver, C. – Scheier, M. F. (1998) Személyiségpszichológia. Osiris Kiadó, Bp. 263-266, 272-278.
- Gyöngyösiné Kiss E. (2007) Személyiség és családi tudattalan Szondi sorspszichológiájában. In Gyöngyösiné Kiss E. Oláh A. (szerk.) Vázlatok a személyiségről - a személyiséglélektan alapvető irányzatainak tükrében. Új Mandátum Kiadó, Budapest, 190-202.
- Rózsa S. – Kő N. – Oláh A. (2006) A személyiségmérés projektív technikái. In Rózsa S. – Nagybányai Nagy O. – Oláh A. (szerk.) A pszichológiai mérés alapjai. Bölcsész Konzorcium, Budapest, 199-221.

9. Neoanalitikus személyiségmodellek: Anna Freud, Hartmann, White, Block és Block

Kulcsszavak: neoanalitikus elméletek definíciója, Anna Freud koncepciója, az elhárító mechanizmusok rendszere, az egopszichológia alapjai, Hartmann újításai, kompetencia és effektancia, egokontroll és egorugalmasság

- Freud, A. (1994) A gyermekkor pszichoanalitikus szemlélete: közvetett és közvetlen vizsgálat. III. A normalitás megállapítása a gyermekkorban. In Normalitás és patológia a gyermekkorban. Animula Kiadó, Budapest. 7-18.
- Freud, A. (1994) Az én és az elhárítómechanizmusok. Párbeszéd Könyvek, Budapest, 29-55, 86-94.
- V. Komlósi A. (2007) Az ego- (én-) pszichológiai és a tárgykapcsolati fordulat megjelenése. In Gyöngyösiné Kiss E. - Oláh A. (szerk.) Vázlatok a személyiségről - a személyiséglélektan alapvető irányzatainak tükrében. Új Mandátum Kiadó, Budapest, 203-209.
- Lukács D. (1992) Heinz Hartmann és az én-pszichológia: előzmények és a tézisek rövid ismertetése. In Kulcsár Zs. – Lukács D. – Komlósi A. (szerk.) Függetlenség. Budapest, Tankönyvkiadó, 87-104.

10. Tárgykapcsolat elméletek: Budapesti Iskola, Mahler, Winnicott

Kulcsszavak: szelf és tárgy fogalma, a Budapesti Iskola álláspontja az anya-gyerek kapcsolatáról, primer tárgykapcsolat fogalma, a pszichológiai születés fázisai, elég jó anyai környezet, átmeneti tárgy fogalma

- a. Virág T. (1993) Az anya-gyermek kapcsolat Bálint Alice és Bálint Mihály elmélete szerint. In. Gerő Zs. (szerk.) A gyermek-pszichoterápia elmélete és gyakorlata. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 53-70.
  - b. Kulcsár Zs. (1992): Mahler: Az embergyerek pszichológiai születése. In Korai személyiségfejlődés és énfunkciók. Tankönyvkiadó, Budapest, 13-35.
  - c. Winnicott, D. W. (2001) Átmeneti tárgyak és átmeneti jelenségek. In Játás és valóság. Animula, Budapest, 1-25.